

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רננו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד
"תפארת רפאל" עטרת שרה"
ע"ש רבי רפאל זביון בן פינחס זצ"ל ע"ש מו' שרה זביון בת דינה ע"ה
נוסדו בשנת תשכ"ז (1967) בתל אביב

פְּרִשְׁתָּהּ: רֵאָה

עֲלוֹן מִס': 1,920 | תשפ"ב

ליקט וערך: הרב רפאל זביון שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב
העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביון שליט"א

במקום בו שוֹרְרַת אַחְוָה, שוֹרְהָ הַשְּׂכִינָה!

"כִּי אִם אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֵיכֶם מִכָּל שְׁבִטֵיכֶם לְשׁוֹם אֶת שְׁמוֹ שָׁם, לְשַׁכְּנוֹ תִּדְרָשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה" (יב, ה). באיזה מקום בחר ה' לשוֹם את שמו, ומדוע דווקא בו בחר ה'? התשובה ידועה: המקום הוא הר הבית שעליו נבנה המקדש, וישוב ויבנה עליו במהרה, בכבוד ובהדר, בניין עולם של אש יקרות. והוא נבחר לכך מראש מקדם. שם הקריבו אדם הראשון הבל ונות, שם נעקד יצחק אבינו, ושם הקריב אברהם אבינו את האייל.

אבל בספר "מעשה ניסים" מצאנו סיבה נוספת, ובה לקח נוקב לנו, לכל אחד ואחד, וזה הסיפור: המקום עליו נבנה בית המקדש, היה שדה נחלתו של איכר אחד. בפטירתו, הייתה השדה נחלתם של שני בניו. לאחד משפחה עניפה, אישה ובנים, והשני עדיין רווק. התגוררו האחים בבית אביהם בשלום ובשלווה, ועיבדו יחדיו את חלקת השדה. חרשו וזרעו, השקו ועדרו בזיעת אפם, וקצרו ברינה. אילמו אלומים ועימרו עומרים, חבטו את השיבולים ועשאום שתי ערימות גורן, שוות בגודלן. שבו אל הבית שמחים בעמלם. בלילה, נדדה שנתו של האח הרווק. אמר לנפשו: "אין זה הוגן. אני, רווק אני, והוצאתי מועטות. אוכל אני מן היד אל הפה ומתכסה באשר אמצא. לא כן אחי יקירי, יש לו אישה ובנים וחייב הוא לפרנסם, ובכבוד. וכיצד אטול לעצמי מחצית מן היבול? לא, אין זה הוגן!" כך אמר, וקם ממיטתו. חמק החוצה באישון לילה, התגנב אל השדה, נטל אלומות מגורנו ונשאן לגורן אחיו. אותה עת, נדדה שנת אחיו. אמר לאישתו: "אין זה הוגן אני, אושרי רב הוא: חנני ה' באשת חייל ובבנים ובבנות כשתילי זיתים, בני פורת. ואחי רווק הוא, חיי ממשמימים. גם חייב הוא לחסוך כסף לנדוניה, ליתן דמי מוהר. אין זה הוגן שנתחלק חלק כחלק. בואי עימי, ונעביר מחלקנו לחלקו". עשו כן. קמו בלאט והלכו לשדה, ונשאו אלומות מגרונם לגרוננו.

קמו בבוקר והלכו לשדה, וראו זה פלא: שתי הערימות שוות כביום אתמול! השתאו ולא אמרו מאומה. החליטו לתקן את המעוות בלילה הבא. קמו באישון לילה, ונשאו אלומות מכאן לשם, ומשם לכאן. ובבוקר - היו הגרנות שווים! עשו כן בלילה השלישי והרביעי, ולא הועילו מאומה. החליטו - כל אחד לחוד - לחקור בדבר. הסתתרו בגורן, ולא ארע דבר. החליטו לשאת את האלומות - הגיחו ממחבואם, ופגשו זה בזה באמצע הדרך... השליכו את האלומות מכתפיהם וחייבו איש את אחיו. אמרו: "אכן, נודע הדבר!" והודו לבורא עולם אשר חננם באח כה טוב, אח כה נפלא! וה' משמים השקיף, ממכון שיבתו ראה, ובחר באותו מקום אשר חשבו בו האחים על טובת אחיהם. במקום זה בחר ה' להשרות את שכינתו, במקום זה בחר לבנות את ביתו! והרי כאן הבנה חדשה בכתוב: **"וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ - אֲנִי ה'"** במקום בו שוררת אחוות אחים, שוכנת השכינה!

נפלא הסיפור. באהבת אחים, נבנה בית המקדש. ובשינאת אחים, חרב. ובמהרה יבנה, בתוספת אהבה ואחוה! אבל בתי מקדש רבים יש. כל בית כנסת ובית מדרש הוא בית מקדש מעט (מגילה כט.). והשכינה תשרה בו - כמידת האחוה השוררת בין מתפלליו ולומדיה! וכל בית בישראל, מעון הוא לשכינה: "איש ואישה, זכו - שכינה ביניהם. לא זכו - אש אוכלתן" (סוטה יז). רחמנא ליצלן, כאשר שהחריבה את בית המקדש. ואיך יזכו? בכך שכל בן זוג יחשוב על טובת רעהו. איך להקל, איך לשמח. כך ירוויחו שניהם, וכך ישרו שכינה במעונם!

לא לשמור על קדושת הגליון

את הברכה אשר תשמעו (יא, כז) - סופי תיבות תורה, שהלומד התורה מתברך. (בעל הטורים)

לשכנו תדרשו ובאת שמה (יב, ה) - אם אדם ידרוש וישאף להתקרב אל ה', ודאי יעלה הדבר בידו ויבוא שמה, שכן הבא ליטהר מסייעין אותו. (חת"ם סופר)

ואמרת אכלה בשר (יב, כ) - שלוש פעמים מוזכרת אכילת בשר בפסוק זה, לרמז על שלושת הרגלים בהם יש מצוה לאכול בשר, כי אין שמחה אלה בבשר. בשר ראשי תיבות ברית, שבת, ראש חודש. שגם בימים אלו מצוה לאכול בשר ולשמוח. (רבנו אפרים)

כי-תעשה הישר בעיני ה' (יב, כה) - הישר גימטריה תפלה וכן ואתחנן, שצריך להתפלל בתחנונים. וכן הישר אותיות שירה, שצריך להתפלל מתוך שמחה. (החיד"א)

כל-צפור טהרה תאכלו (יד, יא) - ארבעה סימנים לעוף טהור: אצבע יתרה, יש לו זפק, אינו דורס, קורקבנו נקלף. ורמזים בתיבת "צפור" אצבע, זפק, דורס, קרקבן. (הרשב"ץ)

נתון נתן לו (טו, י) - עני בגימטריה 130, עשיר בגימטריה 580, ההפרש ביניהם 450 כמנין תן, תן לעני שיגיע לדרגת עשיר. (שמנה לחמו)

שבעה שבועת תספר-לך (טז, ט) - יש לספור את המספר לך = 50 יום עד שבועות. (הש"ך)

בימים שרבי יהונתן אייבשיץ היה ראש הישיבה הגדולה בפראג נדרש לא-אחת לנהל ויכוחים ושיחות בענייני אמונה עם הכמרים. פעם אחת שוחח עמו הגמון נוצרי וביקשו ממנו להסביר את הכלל 'אין דבר שאינו רמוז בתורה'. השיבו רבי יהונתן שאכן, כל דבר רמוז בתורה ומי שלומד תורה לשמה יודע למצוא את הרמז לכל דבר. שאל ההגמון: "אם-כן, איפה נאמר בתורה שאסור לכם להאמין במייסד דתנו?". חייך רבי יהונתן והשיב בו-במקום: "זה פסוק מפורש. בפרשת ראה נאמר 'כי יסיתך אחיך בן אמה... לא תאבה לו ולא תשמע אליו'. מדוע התורה אומרת 'בן אימך' ולא 'בן אבך'? אלא בכך התורה מלמדת אותנו, שאם יבוא מסית ויטען שיש לו אם ואין לו אב - עלינו לדחות את דבריו בשתי ידיים ולא לשמוע לו"...

שנון רבי איזיל חריף, התפרסם בגאונותו ובחריפותו. לשונו הייתה חדה ושנונה ואמרות שפר רבות שלו נשתמרו עד היום. פעם, באו לספר לו על צדיק אחד בעירו שפועל ישועות ומופתים, והללו את שמו בפניו. רבי איזיל החזיקו כמי שאינו בקי בתורה, ואמר בבדיחות הדעת: "בפרשת ראה נאמר על נביא שקר 'כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום, ונתן אליך אות או מופת', ולכאורה היה צריך להיות כתוב "אות ומופת"? אלא שמי שיודע אות אינו יודע מופת, ומי שיודע מופת אינו יודע אות"...

מושגים ביהדות

אלול

בד' באלול שנת ה' אלפים, התקיים 'משפט פאריז' בו האשימו הנוצרים כי ב'תלמוד הבבלי' נצטוו היהודים לרדוף את הנוצרים ומותר לרמותם ולגנוב מהם. המומר ניקולס דונין, תלמיד רבנו יחיאל מפאריז, כתב איגרת שטנה לאפיפיור והוא ציווה להחרים את הספרים מבתי היהודים. למרות התשובות הניצחות של הרבנים, נשרפו 40 קרונות עם כתבי התלמוד. הנוצרים לא יכלו לשפוט את היהודים על הכתוב בתנ"ך, הואיל והתנ"ך הוא גם חלק מכתבי הקודש הנוצריים.

סיפור השבוע

עונש המאכיל מאכלות אסורים

בפרשתנו הוזהרנו לשמור על כשרות המאכלים. ונאמר: "לא תאכל כל תועבה" (יד, ג). כלומר, אין אלו מאכלות אסורים בלבד, אלא תועבה הם, במלוא מובן המלה! וחז"ל דרשו (יבמות קיד.) "לא תאכל - לא תאכיל", שהמאכיל אחרים במאכלות אסורים נענש עימם, ומה רב עונשו! סח הגאון רבי עילואן איבדני זצ"ל, מעשה שארע בימיו: מעשה בקצב שחלה ונטה למות. שלח לקרוא לרב, ובכה לפניו: "כל ימי האכלתי יהודים בבשר טרף!" נרעש הרב וביקש לומר עימו ויודוי כהילכתו, לפתע איבד החולה הכרתו, ומת בלא להתוודות על חטאו. הלכו ללוותו, וכרו את הקבר, ביקשו לטמון את גופתו - ובור הקבר מלא עכברים! נסוגו וחרפו קבר אחר. באו לשימו בו, וגם הוא רוחש עכברים! קראו לרב, שהורה לחפור קבר שלישי. משראה שגם הוא מלא עכברים הורה לגרשם, ולא נסו. ציוה להוריד לבור ענפים בוערים, התרוצצו העכברים ולא ברחו. הורה הרב לקברו שם. ביום השלישי פתחו את הקבר, ולא מצאו דבר. העכברים כירסמוהו וגרמו כל עצמותיו, ולא הותירו מאומה! ומקובלים אנו מרבתינו, שכאשר מספרים סיפור זה ודומיו, ולמדים מסופו של אותו אדם ומפיקים לקח - נוקף הדבר לזכותו, ממתיק את דינו ומביא לתיקונו, ימחל לו ה' על עוונותיו. וכשחושבים על כך, מזדעזעים: כי לא רק קצב המאכיל נבלות וטריפות כלול באיסור זה, אלא גם הורים הקונים עבור צאצאיהם מצרכים שאינם בהידור הכשרות!...

יוסיף חֲכָמָה

מצוות הצדקה

התורה מצווה אותנו: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיד... כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו". מצווה לתת צדקה לכל יהודי הזקוק לה. וכשנדייק בפסוקים נמצא שמי שיכול לתת צדקה ואינו נותן, בנוסף לכך שהוא מבטל מצוות עשה, עובר גם על איסור, כפי שהתורה מדגישה: "לא תאמץ את לבבך ולא תקפיץ את ידך מאחיד האביון". מצוות הצדקה אינה רשות אלא חובה שהתורה מטילה על כל יחיד ועל החברה בכללותה. ועניינה, לעזור ולתמוך בחולים וזקנים, יתומים ואלמנות, שאינם יכולים לקיים את עצמם. ועל ידי שאנו מתמודדים עם הקשיים שישנם בעולם, ומסייעים לסובלים ולמסכנים, אנו מתקנים את העולם ומקרבים את הגאולה, וכפי שאמרו חכמים: "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, שנאמר (ישעיה נו): 'כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות'".

מדוע מעלתה של מצוות הצדקה שונה מיתר מצוות עשה שבתורה? בכל המצוות יש שכר, ואילו במצוות הצדקה צדקתו עמדת לעד וקרנו תרום בכבוד (תהילים קיב)! מסביר בעל "המעיל צדקה" - כל מטרת בואו של האדם לעולם הזה היא בכדי שלא יאכל "נהמא דכיסופא" - לחם בושה. דהיינו הקב"ה רוצה שאדם יקבל שכר בצדק ולא בחסד. והנה כשלא נותנים צדקה בא העני בטענה להקב"ה: "אם כל הסיבה שבאתי לעולם היא בכדי שלא אתבייש, מדוע אתה מבייש אותי לאסוף צדקה ואנשים לא נותנים לי! היה עדיף שנשארתי למעלה... עם טענה כזו הקב"ה קשה לו להתמודד... וכשיהודי נותן צדקה הוא כביכול "מציל" את הקב"ה מטענתו הצודקת של העני. ברגע שיהודי נותן את צרכי של העני הוא לא בא בתלונות. כל מצווה שיהודי עושה היא נטו בשביל השכר שיקבל בעתיד עבור אותה מצווה. שונה היא הצדקה שבה לא רק היהודי נהנה אלא כביכול גם בורא עולם נהנה ממנה לכן השכר הוא כל כך גדול וקרנו תרום בכבוד...

אנו נמצאים בפתחו של חודש אלול, שבו אנו הספרדים ובני עדות המזרח מתחילים לומר 'סליחות' והם פותחים במילים: "לך ה' הצדקה ולנו בשת הפנים" ... "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" ... מי שנותן צדקה - לא נותן לבנים של הקב"ה להתבייש, הקב"ה לא יבייש אותו... מי שנותן צדקה ומונע מהעני להתלונן לפני הקב"ה - הקב"ה ידאג שלא יהיו לו תלונות...

יוסיף דעת

10 בהמות כנגד 10 הדיברות

בפרשתנו התורה מונה את הבהמות המותרות באכילה, והן עשר: (1 שור, 2 כבש, 3 עז, 4 אייל, 5 צבי, 6 יחמור, 7 אקו, 8 דישון, 9 תאו, 10 זמר. אומר על כך 'בעל הטורים': עם ישראל קיבלו את התורה, שביסודה עשרת הדיברות; ובמקביל לכך הותרו לישראל עשר בהמות. ויש גם רשימה של בהמות שאסורות באכילה. הבהמות המותרות באכילה הן מעלות גרה ומפריסי פרסה, ואילו כל בהמה שאינה כזו - אסורה באכילה. התורה לא מפרטת את כל הבהמות האסורות, אלא רק ארבע, המחולקות לשתי קבוצות: פסוק אחד מדבר על הגמל, הארנבת והשפן, שיש להם סימן כשרות אחד: העלאת גרה, אך חסר להם סימן הכשרות השני: הם לא מפריסי פרסה; ופסוק נוסף מדבר על החזיר, שגם לו יש רק סימן כשרות אחד - הוא רק מפריס פרסה: "ואת החזיר, כי מפריס פרסה הוא... והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם" (את הבהמות שאין להן אפילו סימן כשרות אחד, התורה לא טורחת לפרט, כי ברור שהן אסורות).

"יתומים היינו ואין אב" פטירת נשיא מועצת חכמי התורה רבינו שלום כהן זצוק"ל

עולם התורה איבד את אחד מעמודי התווך שלו, ראש ישיבת 'פורת יוסף' המעטירה. וכינו שרבינו זצ"ל ליונה את מוסדותנו "תפארת רפאל", והיה מגיע למסור שיעור ב"יום שכולו תורה" המרכזי בארץ המתקיים בכל יום העצמאות במוסדותנו, יהי רצון שיעמוד בתפילה על קהילתנו "תפארת רפאל" ועל כלל עם ישראל - אמן

אימרת השבוע

"הלימוד אינו נקבע באדם, כי אם בישוב ובנחת." (הגאון מווילנה)

מדור ההלכה על פי הראשון לציין הגאון
מזן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ס

עֵשֶׂה לְךָ רַב

הלכות ראש חודש

- א. ראש חודש מותר בעשיית מלאכה, ויש נשים שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה, והוא מנהג טוב. ומכל מקום מותר להן להכניס בגדים לתוך מכונת כביסה ולהפעילה, או לשטוף כלים ולנקות את הבית. ואין חילוק בין נשים נשואות לרווקות. וכן נשים העובדות לצורך פרנסת הבית, אינן צריכות להתבטל מעבודתן בכל ראש חודש. ובלאו הכי הרבה נשים כיום אינן נמנעות מלעשות מלאכה בראש חודש, ויש להן על מה שיסמוכו. ואין מנהג זה רק לנשים ולא לאנשים.
- ב. חסידים ואנשי מעשה נוהגים להתענות בערב ראש חודש, ואם חל ראש חודש ביום שישי או ביום שבת או ראשון, מקדימין להתענות ביום חמישי. ותלמידי חכמים שהתענית עלולה לגרום למיעוט בלימודם, אין להם להתענות בערב ראש חודש, שאין לך דבר גדול יותר מלימוד התורה.
- ג. ראש חודש אסור בתענית. ויש המתענים בראש חודש ניסן הואיל ומתו בו בני אהרן. ולדין שב ואל תעשה עדיף, ואין להתענות גם בראש חודש ניסן, אפילו תענית של יום פטירת אב ואם. ולכן אם חל יום פקודת השנה בראש חודש, יקדימו להתענות בערב ראש חודש.
- ד. מצוה להרבות בסעודת ראש חודש, ואף שמעיקר הדין אין חיוב לאכול בו פת, מכל מקום המוציא הוצאות על סעודת ראש חודש, וסועד את לבו בטוב, הרי זה משובה, ובלבד שיכוין למצוה.
- ה. קוראים את ההלל בדילוג, בין ביחיד בין בציבור. וצריך לאומרו בשמחה ובנחת ובקול רנה ותודה, ולא במרוצה. ומנהג רע הוקבע בכמה מקומות שאומרים ההלל במרוצה כבלע את הקודש, הרצים יצאו דחופים, ועד מהרה ירוץ דברו, כל כי האי העדר טוב ממציאיותו. אולם אין להאריך בניגונים, שהרי ראש חודש הוא יום שאין בו ביטול מלאכה לאנשים.
- ו. מנהג האשכנזים לברך על הלל בראש חודש "לקרוא את ההלל", אך הספרדים אין מברכים על ההלל בר"ח. ואין לספרדי לשנות ממנהגינו המיוסד על פי דעת הרמב"ם ומרן השלחן ערוך שקבלנו הוראותיו, ויעשו כולם אגודה אחת לנהוג כאן בארץ ישראל כפסקי מרן זיע"א. וגם יוצאי מרוקו צריכים לנהוג כאן בארץ ישראל כפי המנהג בארץ ישראל, שלא לברך על ההלל בראש חודש, וכמו שהעיד על המנהג מרן בש"ע.
- ז. נשים פטורות מקריאת ההלל, ואם ברצונן לאומרו בראש חודש רשאיות, ואין בזה שום חשש. אבל אסור לנשים ספרדיות לברך על ההלל בראש חודש. וכן ביו"ט, מלבד בליל פסח שהנשים חייבות לברך ולקרוא את ההלל. וחובה קדושה על מנהלי הסמינרים לבנות, שלא לחנך את הבנות הספרדיות לברך על ההלל בראש חודש, שאסור לאשכנזי להורות לספרדי נגד דעת מרן, ולכן עליהם לחנך את הבנות הספרדיות אך ורק לפי דעת מרן השלחן ערוך. ולדעת השלחן ערוך המברך על ההלל בראש חודש נושא שם שמים לבטלה, ואיסורא קעביד.

ספר הסליחות המהודר "ברכת רפאל"

הוצא לאור על ידי מוסדותנו עם שינויי הנוסחאות המדויקות כפי שהורה לנו מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל. ספר הסליחות נדפס ללא מטרת רווח, ואלפי ספרי סליחות חולקו בכותל המערבי ולאחרים הקדושים ברחבי הארץ.
ניתן להשיג במחיר מסובסד במוקד "תפארת רפאל" 1800-260-260

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ניו יורק	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים	כניסת השבת
7:19	6:54	6:55	6:53	6:55	
8:19	7:44	7:45	7:43	7:45	יציאת השבת
8:49	8:32	8:34	8:31	8:34	רבינו תם

עלונת ראש חודש פתח חודש ראש חודש
בביתנו יאמר ויברך ויבא
(מכונה ר' עזריאל הקדוש ספרד)
נפטר פ' אדר א' ה'תש"ח (1408)
ד'מרחשון ה'תש"ח ה'תש"ח
שנת ה'תש"ח ה'תש"ח ה'תש"ח

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ

רֵאָה
(ראש חודש אלול)

הַפְּטָרָה

"עֵינָה סַעְרָה"
ישעיה נד'

- תלמוד תורה לכנים**
- שיעורי תורה ויהדות לכבנות
 - כולץ ובית מדרש
 - כנסים תורניים
 - קירוב רחוקים
 - מכון הוצאת ספרים וחקר כתבי יד
 - דאגה לרווחת החיילים כצה"ל
 - עזרה לנוקמים
 - הדרכה רוחנית לעולים חדשים
 - מוקד עולמי לאמירת תהילים
 - שבועון תורני

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com
הנצחה לזכר יקירכם ותרומות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260
© כל הזכויות שמורות. ניתן לצלם ולהפיץ במתכונתו ובצורתו בלבד ללא שום שינוי.